I. osnovna šola Celje

RAZVOJ STRIPA NA SLOVENSKEM IN DENIS POLANC

Raziskovalna naloga

Druga področja (likovna vzgoja)

Avtor:
Bor LAZNIK, 9. a

Mentorica:
Taja NARAKS, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2021

KAZALO VSEBINE

1 Uvod……2
1.1 Raziskovalni problem .....……2
1.2 Namen in cilji ……...….3
1.3 Hipoteze ……3
1.4 Metode dela ……..4
2 Teoretični del ……..…….5
2.1 Kaj je strip?.....5
2.2 Zgodovina stripa.....……..7
2.3 Razvoj stripa na Slovenskem.....8
3 Praktični (empirični) del ……13
3.1 Denis Polanc ……...13
3.1.1 Življenje in delo ……..……14
3.1.2 Nastajanje stripa.....24
3. 2 Analiza rezultatov ankete o priljubljenosti stripa med mladimi.....25
3.3 Interpretacija in obrazložitev ugotovitev ……32
4 Zaključek ……..33
5 Viri in literatura.....34
5.1 Literatura.....34
5.2 Elektronski viri.....34
5.3 Viri slikovnega gradiva.....35
6 Priloga.....37

KAZALO SLIK

Slika 1: Yellow kid …….…….....7
Slika 2: Trdonja, Lakotnik in Zvitorepec …….……....10
Slika 3: Kavboj Pipec in Rdeča pesa.....11
Slika 4: Kostja Gatnik, avtoportret.....11
Slika 5: Magna Purga …….…….....11
Slika 6: Kipci – Dwarf: Warrior, King, Miner, Guard ……..14
Slika 7: Kipci ……..…….…….14
Slika 8: Poslikava stropa v cerkvi Kristan Vrh …….….15
Slika 9: Avtoportret ..……...…….15
Slika 10: Ročno izdelana skrinja ……..…….16
Slika 11: Napoleon Bonaparte……...……16
Slika 12: Fantazijsko Celje……16
Slika 13: Fantazijsko Celje……..……..…16
Slika 14: Pokrajina……..……..……16
Slika 15: Junaki pozabljenih kraljestev…….…17
Slika 16: Denis Polanc in Junaki pozabljenih kraljestev…….……..…17
Slika 17: Peter Klepec……..……..……18
Slika 18: Peter Klepec……..……...…18
Slika 19: ArtCore Likovna šola…….…19
Slika 20: ArtCore Likovna šola…….……19
Slika 21: ArtCore Likovna šola…….....…19
Slika 22: Demonstracija ilustrativnega risanja……..……20
Slika 23: Festival stripa Ljubljana Tinta…….…….……..20
Slika 24: Anime Convention.....20
Slika 25: Na meji nevidnega……...…….……..20
Slika 26: Na meji nevidnega……...……...20
Slika 27: Vilindar……..……..…21
Slika 28: Razumeti žensko: Misija nemogoče? ……...……..……21
Slika 29: Orleki……..……..……..……22
Slika 30: Orleki……..……..……..22
Slika 31: Škrat Smetnjaček……22
Slika 32: Škrat Smetnjaček v nastajanju……..……..……22

Slika 33: Zverinica & Zvezdica……..……...…23
Slika 34: Zverinica & Zvezdica……..……...…23
Slika 35: Zverinica & Zvezdica……..……...…23
Slika 36: Utrinek s podelitve……...…23
Slika 37: Primer skice in končnega izdelka stripovskega okvirčka……24

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Osnovnošolci po spolu ……..……25
Graf 2: Srednješolci po spolu…….……25
Graf 3: Osnovnošolci po razredih……..……26
Graf 4: Srednješolci po letnikih…….……26
Graf 5: Priljubljenost stripa med osnovnošolci……..……27
Graf 6: Priljubljenost stripa med srednješolci……27
Graf 7: Kaj osnovnošolce pri stripu najbolj pritegne?.....28
Graf 8: Kaj srednješolce pri stripu najbolj pritegne?.....28
Graf 9: Prepoznavnost slovenskih striparjev v osnovni šoli……..29
Graf 10: Prepoznavnost slovenskih striparjev v srednji šoli……..……29
Graf 11: Mnenje osnovnošolcev o prikazanih ilustracijah…….30
Graf 12: Mnenje srednješolcev o prikazanih ilustracijah……..30
Graf 13: Ali osnovnošolci prepoznajo avtorja predstavljenih ilustracij?.....31
Graf 14: Ali srednješolci prepoznajo avtorja predstavljenih ilustracij?.....31

Povzetek

Strip je novi medij, ki se je razvijal in dopolnjeval sto let in je imel svoj vpliv tudi v slovenskem prostoru. Raziskovalna naloga v teoretičnem delu predstavlja pojem stripa, kratko zgodovino razvoja stripa pri nas in pomembnejše ustvarjalce na tem področju.

V empiričnem delu raziskovalne naloge sem predstavil sodobnega striparja in vsestransko delujočega celjskega umetnika Denisa Polanca in raziskal priljubljenost stripa med najstniki. Podatke o avtorjevem življenju in njegovi ustvarjalni poti sem dobil neposredno od njega samega preko intervjuja v obliki sproščenega pogovora. Z anketo med učenci tretje triade osnovne šole in srednješolci pa sem preveril, ali vrstniki berejo strip, kaj jih pri stripu pritegne in ali prepoznajo Denisa Polanca ter njegova dela.

Rezultati ankete so potrdili izhodiščne hipoteze. Mladi radi prebirajo stripe, osnovnošolci še nekoliko raje kot srednješolci. Pritegnejo jih predvsem ilustracije. Poznajo vsaj enega slovenskega striparja, večina Mikija Mustra. Denis Polanc med mladimi še ni poznan, so jih pa njegove ilustracije, predstavljene v moji anketi, pritegnile.

KLJUČNE BESEDE: strip, svobodni umetnik, Denis Polanc, štiri generacije

1 Uvod

Zelo rad berem stripe in fantazijske zgodbe. Če je to oboje združeno − strip s fantazijskimi osebami in dogajanjem − toliko bolje.

S stripom sem se prvič seznanil v tretjem razredu. Med domačimi knjigami sem našel strip Mikija Mustra o prigodah Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika, ki me je takoj pritegnil. Kmalu sem prebral še vse knjige v šolski knjižnici o prepoznavnem stripovskem junaku Tintinu. Zgodbe, ki so kombinacija slike in besedila, so me privlačile in jih z veseljem prebiram še danes.

Prav zato sem se odločil narediti raziskovalno nalogo na temo stripa in njegovega razvoja na Slovenskem. Hkrati sem del naloge posvetil sodobnemu vsestransko delujočemu umetniku Denisu Polancu.

V sedmem razredu sem se seznanil z umetniško ustvarjalnostjo Denisa Polanca: z njegovimi ilustracijami, slikami, risbami in raznovrstnimi lesenimi izdelki. Ko sem izvedel, da se ukvarja tudi s stripom in spoznal posamezne fantazijske ilustracije, sem vedel, da si ga želim pobližje spoznati.

Tako letos uresničujem svojo željo, da v raziskovalni nalogi raziščem strip in predstavim Denisa Polanca.

1.1 Raziskovalni problem

Strip ni toliko cenjen kot druga pisna literatura, hkrati pa ne kot ostali izdelki likovne umetnosti. Zakaj? Ker ni ne eno ne drugo, ampak se zdi, da je križanec med obema. Gre za zelo mlad način zapisa in risanja, ki ga v šoli ne obravnavamo preveč podrobno – niti pri slovenščini, niti pri likovni umetnosti. Ker vse skupaj daje občutek, da je strip nekoliko oddaljen od javnosti, sem se odločil, da med vrstniki preverim, kakšna je njegova priljubljenost in branost.

Ob tem sem raziskal razvoj stripa na Slovenskem s poudarki na ključnih avtorjih v našem prostoru. Nekateri od njih so vplivali tudi na sodobnega celjskega ustvarjalca in striparja Denisa Polanca. Polančeva ustvarjalnost je name naredila močan vtis, zanimalo pa me je, če mladega striparja pozna tudi širša javnost.

1.2 Namen in cilji

Namen naloge je raziskati priljubljenost, branost in splošno znanje o stripih med mladimi ter prepoznavnost izbranega avtorja – Denisa Polanca.

Cilji raziskovalne naloge so bili:

- predstaviti pojem stripa in njegov razvoj pri nas;
- predstaviti striparja Denisa Polanca;
- s pomočjo ankete ugotoviti, če mladi radi berejo strip, kaj jih pri stripu najbolj pritegne ter ali prepoznajo Denisa Polanca in njegova dela.

Namen raziskovalne naloge je tudi predstavitev Denisa Polanca mojim vrstnikom, saj so prav oni ciljna publika njegovih del.

1.3 Hipoteze

Hipoteza 1: Osnovnošolci 3. triade radi berejo stripe.

Hipoteza 2: Strip med srednješolci ni toliko priljubljen kot med osnovnošolci.

Hipoteza 3: Predvidevam, da mlade bralce pri stripu bolj pritegnejo ilustracije kot besedilo.

Hipoteza 4: Moji vrstniki prepoznajo vsaj enega slovenskega striparja, ki je vplival na razvoj stripa na Slovenskem.

Hipoteza 5: Denis Polanc med najstniki ni znan.

Hipoteza 6: Ilustracije Denisa Polanca se najstnikom zdijo zanimive.

1.4 Metode dela

Med raziskovanjem sem uporabil več različnih metod dela. V teoretičnem delu, kjer sem predstavil značilnosti stripa, sem uporabil iskanje literature s tega področja. Najprej sem se osredotočil na iskanje knjižnih virov, ki so mi bili dostopni v Osrednji knjižnici Celje. Prav tako sem pregledal številne internetne strani s podatki o stripu.

Za ugotavljanje odnosa mladih do stripa sem izbral metodo anketnega vprašalnika. To je kvantitativna raziskovalna metoda, ki nam omogoča zbiranje večjega števila podatkov. Uporabil sem anketni vprašalnik zaprtega tipa, saj se mi zdi obdelava podatkov, dobljena na tak način, lažja in hitrejša. Anketo sem izvedel med osnovnošolci tretje triade ter dijaki srednje strokovne šole.

V delu naloge, kjer predstavljam življenje in delo Denisa Polanca, sem podatke pridobil s pomočjo intervjuja, ki je bil, kljub vnaprej skrbno pripravljenim vprašanjem, izveden v obliki sproščenega pogovora in ne zgolj kot klasična oblika izmenjavanja vprašanj in odgovorov.

2 Teoretični del

2.1 Kaj je strip?

Najpreprosteje bi lahko rekel, da je strip zgodba, ki jo sestavljajo slike in besede. V literaturi pa sem naletel na mnogo različnih definicij stripa.

V slovarju slovenskega knjižnega jezika je predstavljen kot zgodba, prikazana z zaporedjem slik in z besedilom, ki je navadno v oblačkih.[1] Slika–prizor je najpogosteje pravokotne oblike. Ciril Gale zapiše, da je slika v stripu tisto, kar je v stavku beseda. Sama zase je sklenjena celota, ki pa pride do pravega izraza šele v povezavi z drugimi slikami v stripu (Gale 1981: 8).

Ameriški teoretik kulture Coulton Waugh je leta 1974 zapisal definicijo, ki je kmalu postala osnova, na kateri temelji vsako podrobnejše preučevanje stripa: »Strip je forma, ki mora obvezno vsebovati naslednje elemente: zgodbo, ki jo pripoveduje medsebojno povezana serija slik, kontinuirane like ter tekst oziroma dialoge v funkciji risbe.« (Golčer 2016: 11)

Priznani stripovski avtor Will Eisner definira strip kot »umetnost zaporedja«. Risba je le risba, toda kadar je le-ta del zaporedja (lahko tudi zaporedja samo dveh risb), postane(jo) nekaj več – postane strip (Bevk 2005, 26).

V učbeniku za likovno umetnost je strip predstavljen kot zgodba, največkrat nanizana v vodoravnih pasovih, pasicah. Lahko je poljubno dolg. Zanj je značilno pripovedovanje z risbo in besedilom, dogodki pa so razčlenjeni na posamezne kadre. Kadrom lahko spreminjamo obliko in velikost glede na potrebe vsebine. Avtor pa s premišljenim zaporedjem posameznih prizorov sestavlja zgodbo (Tacol 1994: 26). Za bralca stripa morajo biti osebe, ki nastopajo v stripu, zlahka prepoznane. Risar jih prav zato označi tako, da so vedno enako oblečene, imajo enake pričeske, brke, pokrivala, očala ipd. (Tacol 2003: 115).

S tem opisom sovpada tudi definicija stripa, ki jo je zapisal slovenski stripovski avtor Zoran Smiljanić, ki pravi, da je strip verbalno-vizualni medij, ki pripoveduje zgodbo skozi serijo medsebojno povezanih sličic, s kontinuiranimi liki in besedilom (Golčer 2016: 11).

[1] https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3601037/strip?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*strip

Osredotočil sem se tudi na vsebine, ki se jih obravnava pri pouku likovne umetnosti in slovenščine v osnovni šoli. Pri slovenščini se s teorijo o stripu učenci srečajo nekoliko prej kakor pri likovni umetnosti. Strip spoznajo v četrtem razredu, v katerem učenci izdelajo svoj avtorski strip. Podrobnejša obravnava stripa sledi v šestem razredu osnovne šole. V učbenikih za likovno umetnost je v literaturi bistven poudarek na lastnostih organizacije kadra v stripu, medtem ko je pri slovenščini poudarek na obrazložitvi njegovih elementov, kot je na primer govorni oblaček ali pasica. Definicija pasice in stripa, ki se jo najde v literarnem pojasnilu na robu učbenika, se glasi: »Strip je niz sličic z liki in besedilom v oblačkih, ki skupaj sestavljajo neko pripoved«. Pasica pa je opisana kot krajša oblika stripa, sestavljena iz zaključenega zapovrstja nekaj sličic ali ene same sličice, ki predstavlja zaključeno celoto (Blažič 2016: 53).

Pomen besedila, ki lahko pojasnjuje dogajanje ali posreduje govor likov, je zapisan tudi v učbenikih za likovno umetnost. Dialoge nastopajočih likov risar vpisuje v oblačke raznolikih oblik, ki izhajajo iz ust govornika. Oblaček je z osebo povezan z repkom ali z manjšimi »mehurčki«, če oseba razmišlja. Že sama oblika oblačka nam nakaže, na kakšen način nekdo nekaj sporoča. V oblačke se priporoča vključiti najkrajše možno besedilo. V primeru, da je oseba v zadregi, ali pa razmišlja, se lahko namesto besedila uporabi tudi kakšen znak ali simbol. Vprašaj nad glavo lika lahko na primer predstavlja osuplost, žaga ponazarja spanje in žarnica idejo (Tacol 1994: 28).

Risar stripov lahko prikaže prizorišče z nastopajočimi osebami zelo od daleč. Osebe so lahko majhne in manj pomembne kot prikazano okolje. Takšno upodobitev imenujemo *široki plan* ali *total.* Če risar osebe upodobi od bliže, pa takšen kader imenujemo *bližnji posnetek* ali *veliki plan*. Pri takšni izpostavitvi lahko risar nameni glavnemu liku več detajlov. Ključno je tudi izražanje obrazne mimike. S tem avtor zgodbo čustveno obogati in ustvari napetost, ki napoveduje, da se bo nekaj zgodilo. (Tacol 2003: 114, 115).

Zaradi tesnega prepletanja likovnega izražanja in besedila strip mnogi označujejo kot hibrid med področjem likovne umetnosti in literature. Ustvarjalci stripovske umetnosti so torej pravi mojstri, saj je strip zahteven način zapisa zgodbe, ki vključuje tako elemente likovne umetnosti kot tudi jezika.

2.2 Zgodovina stripa

Predniki stripov so pripovedi v podobah, ki se pojavijo že v pradavnini (Horjak 2011: 9). Najstarejše »zaporedne podobe« so našli v neki podzemni jami pogorja Tasili v Afriki in prikazujejo ljubezensko zgodbo v šestih slikah (Tacol 1994: 32). Podobne pripovedi najdemo tudi v drugih obdobjih človeške zgodovine. Najdemo jih na primer pri Grkih, Rimljanih in v starem Egiptu. Tam je v grobnicah pod piramidami na steni dolgega hodnika prikazano življenje ljudi in njihovih vsakodnevnih dejavnosti. V srednjeveških biblijskih podobah pa so zgodbe v cerkvah naslikali z namenom, da bi tudi nepismeni ljudje razumeli biblijske pripovedi (Horjak 2019: 10). Predstavljeni primeri iz zgodovine pa še niso stripi v današnjem pomenu besede.

Pravi stripi so se pojavili konec 19. stoletja, ko so v časopisih začele izhajati preproste zgodbe v risbah, ki jih je spremljalo kratko besedilo (Horjak 2019: 11). Gre torej za mlad medij, ki se je uveljavil kot sestavni del časopisov.

Kot prvi moderni strip velja strip o rumenem dečku, *Yellow Kid*, avtorja Richarda Feltona Outcaulta. Prvič je bil objavljen 5. 5. 1895 v Pullitizerjevem New York Worldu v zgodbi *At the Circus in Hogans Alley.* Ta objavljena ilustracija predstavlja le začetek razvoja stripa. Rumeni deček namreč še ni poznal govora v oblačku (Sitar 2007: 7). Na sličicah tudi še ni bilo zapisov v kvadratih, ki navežejo dogajanje na konkretno sliko. Edini zapisi v zgodbi so bili na stavbah. Kasneje je avtor začel pisati svoje duhovite socialno in družbeno kritične komentarje na junakovo rumeno spalno srajco. Zapisi na dečkovi majici so se kmalu spremenili v bolj ali manj zabavne dialoge in tako zapečatili vlogo stripa kot lahkega zabavnega čtiva za široke množice (Sitar 2017: 7, 8).

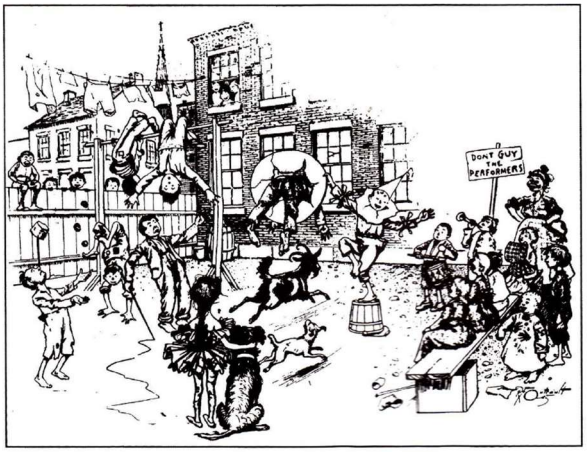

Slika 1: Yellow kid

Pred Outcaultom je potrebno izpostaviti še nekaj imen. Pri ustvarjanju stripa so bili pomembni še: Švicar Rodolphe Töpffer, oče francoskega stripa Georges Colomb ter Nemec Wilhelm Busch, ki so s svojimi protostripi utirali pot modernemu stripu, ki ga poznamo danes (Sitar 2017: 9).

Strip kmalu zaživi na mednarodni ravni.

2.3 Razvoj stripa na Slovenskem

Po besedah Iztoka Sitarja se je slovenski strip razvijal iz dveh smeri. Po eni strani iz politične karikature in po drugi strani iz Buschevega najbolj znanega stripa z naslovom *Max und Moritz*, ki je imel že vse prvine stripa (Sitar 2017: 8).

K razvoju stripa v Sloveniji, takratni Jugoslaviji, so veliko prispevali tudi ruski migranti, ki so pobegnili iz Rusije zaradi oktobrske revolucije. Med intelektualci tistega časa, ki so prispeli v Kraljevino Jugoslavijo in so bili v javnosti prepoznavnejši, je bil tudi Sergej Mironovič Golovčenkov, ki je zelo rad risal karikature. S svojim stripom *Maks i Maksić* je k risanju karikatur in stripov spodbudil tudi slovenski del kraljevine ter tako vplival na razvoj stripa pri nas (Sitar 2017: 8).

Kot glavna navdušenca in predhodnika slovenskega stripa pa označujemo Hinka Smrekarja in Milka Bambiča (Sitar 2017: 8).

Poleg njiju, ki sta delovala v času protostripa in sta pomembno vplivala na razvoj stripa pri nas, bom v nadaljevanju opisal nekaj predstavnikov slovenskega stripa, ki so razdeljeni v štiri generacije.

Hinko Smrekar

Hinko Smrekar je bil slovenski risar, karikaturist in ilustrator. Ker je obvladal anatomijo človeka in prvine kompozicije, je leta 1914 ustvaril enostranski (proto)strip z naslovom *Izjemno zanimiv primer elefantiaze*, ki je vseboval vse atribute stripa, razen govornega oblačka. Dinamična zgodba je kompozicijsko razdeljena na šest prostorčkov s slikami, ki so vsebovali tudi spremni tekst (Sitar 2017: 9).

Milko Bambič

Milko Bambič je avtor prvega slovenskega stripa. Njegov strip o *Zamorčku Bu-ci-buju* je bil leta 1927 premierno predstavljen bralcem tržaškega mesečnika Naš glas. Bambičev strip je obdržal zaporedje šestih sličic in je že vseboval tudi nekaj govornih oblačkov. Kljub vsemu to še ni bil strip, kakršnega poznamo danes, saj je bil tekst zapisan pod sličicami (Sitar 2007: 11, 12). Zgodba pripoveduje o zamorskem kralju, ki je svoj narod popeljal v propad. Fašisti so v stripu prepoznali sovražni govor proti Mussoliniju in prepovedali strip pri njegovem četrtem delu, Bambiča pa izgnali v Jugoslavijo. Nato je živel v Ljubljani in ilustriral šolske učbenike ter se ukvarjal z oblikovanjem. Njegovo danes najprepoznavnejše delo je zaščitni znak Radenske (Sitar 2017: 11).

Za Smrekarjem in Bambičem sledi prva generacija slovenskih striparjev. Ti so bili rojeni v prvi polovici dvajsetih let prejšnjega stoletja, med leti 1922 in 1925. Vanjo prištevamo Saša Dobrila, Marjana Amaliettija in Miki Mustra. Omenjeni avtorji so postavili osnove slovenskega stripa (Sitar 2017: 12)

Saša Dobrila

Dobrila je bil rojen v Ljubljani in je kasneje deloval v Trstu. Tam je delal kot propagandist v Okrajnem narodnoosvobodilnem odboru, kjer je med drugim ilustriral tudi prvo povojno čitanko. Leta 1941 je izdal svoj prvi strip *Mačji grad* v režimskem Družinskem tedniku. Njegov strip je bil prvi, v katerem se je govorni oblaček uporabljal, kot se uporablja danes, spremno besedilo pa je postavil znotraj slike. S tem je naredil enega večjih razvojnih premikov stripa na Slovenskem in mu postavil obliko sodobnega stripa (Sitar 2017: 12).

Miki Muster

Miki Muster je avtor izvirnih in naših najbolj popularnih stripovskih junakov Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika. Zvitorepec je zagotovo najbolj bran in prodajan stripovski junak pri nas. Izhajati je začel leta 1952. Zvitorepčeve dogodivščine so bile prava senzacija. Dela Mikija Mustra pa so bila izdana v več zbirkah in tudi večkrat ponatisnjena (Sitar2007: 20).

Slika 2: Trdonja, Lakotnik in Zvitorepec

In kako si je Zvitorepec utrl svojo pot? Strip o Zvitorepcu je nastal po naključju − kot nadomestilo Disneyjevega stripa. Ker pri slovenskem časopisu niso dočakali Disneyjevega stripa, ki so ga zadržali na carini, so delo ponudili Mustru. Narisati je moral podoben živalski strip. Takrat avtor izriše Zvitorepca in prične svojo poklicno pot risanja stripov (Sitar2007: 20). Miki Muster je s svojimi stripi stopil nad znane stripe o Asteriksu in Obeliksu, Tintinu, Srečni Luki in celo Disneyjeve stripe (Sitar 2017: 23).

Božo Kos

Med prvo in drugo generacijo je smiselno izpostaviti tudi Boža Kosa, ki je bil zlasti karikaturist. Kljub temu je največjo slavo dosegel prav s stripom. Leta 1929 je v Belgiji stripar Herge v strip uvedel način risanja s čisto linijo. Na Slovenskem pa je predstavnik čiste linije ravno Božo Kos. Ustvaril je stripovsko uspešnico *Kavboj Pipec in Rdeča pesa*. V življenju je pokazal veliko zanimanja do fizike in matematike. Tega zanimanja s stripom ni zapustil. V otroški reviji Petka je namreč izdajal stripe z zabavno vsebino, ki je približala matematiko in fiziko vsakemu bralcu (Sitar 2017: 33).

Slika 3: Kavboj Pipec in Rdeča pesa

Sledi druga generacija slovenskih striparjev. Njeni glavni predstavniki so bili rojeni med letoma 1944 in 1949. To so: Iztok Šušteršič, Vasja Čuk in Jelko Peternelj. Striparji so nadaljevali z avanturističnim žanrom, ki se je pojavil proti koncu ustvarjanja prve generacije. Strip z govornim oblačkom in spremnim besedilom zavzame obliko, ki jo ima še danes. V to generacijo sodi tudi Kostja Gatnik (Sitar 2017: 40).

Kostja Gatnik

Za njegov strip je značilen ekspresivno grafičen slog risanja v stilu tradicionalnega ameriškega undergrounda. Poleg ustvarjanja stripov je znan tudi kot slikar, ilustrator, grafični oblikovalec in fotograf. Kako vsestransko ustvarjalen je, se vidi v celotnem opusu stripov iz let 1969–1973, objavljenih v Tribuni, Pavlihu in Stopu, kjer z lahkoto menjuje stile glede na vsebino in strukturo zgodbe (Sitar 2017: 52).

Slika 4: Kostja Gatnik, avtoportret

Slika 5: Magna Purga

Predstavniki tretje generacije slovenskih striparjev so rojeni v prvi polovici šestdesetih let prejšnjega stoletja: Srečko Bajda, Dušan Kastelic, Tomaž Lavrič, Iztok Sitar, Zoran Smiljanić in Romeo Štrakl. Za razliko od druge generacije, ki je prisegala na ameriški strip, je tretja prisegala na francoski novi val in val tretje generacije hrvaških striparjev. Pod temi vplivi tudi slovenska stripovska scena avanturistični strip zamenja s stripom, ki kritizira ne le mračno prihodnost, ampak tudi mračno sedanjost (Sitar 2017: 78).

Iztok Sitar

Iztok Sitar je kot ostali striparji tretje generacije kritiziral probleme v družbi in napisal, poleg mnogih družbenoangažiranih stripov, le malo humorističnih. Med njegovimi prvimi družbenokritičnimi stripi sta znana *Kdo je ubil risarja stripov* in *Banane*. V prvem govori o problematiki samomora, v drugem pa o pedofiliji. Po letu 1992, ko se je profesionalno posvetil stripu, je začel z risanjem pasičnega stripa *Bučmanovi*, ki je v Dnevniku izhajal kar deset let. Kasneje se je vrnil k družbenokritični in tudi erotični tematiki (Sitar 2017: 100).

V četrto generacijo sodi skupina slovenskih striparjev, rojenih v osemdesetih letih. Poleg Kaje Avberšek sem prištevamo še Miho Hančiča, Gašperja Krajnca, Davida Krančana, Gašperja Rusa in Mateja Stupica. To obdobje striparjev je zaznamovala tudi revija Stripburger, ki je v tem obdobju pri nas najbolj vplivala na razvoj slovenskega stripa (Sitar 2017: 185).

Gašper Rus

Med pomembne osebnosti tega časa sodi Gašper Rus. Začel je z basnijo v obliki stripa, v kateri je prijateljsko pijančevanje in dogajanja predstavil preko mrožev. Z naslednjim stripom je stopil na realnejša tla. Njegov naslednji strip *Srečanje* je bil namreč avtobiografija, zapisana v obliki stripa. Prav tako je samega sebe opisoval v študentskih letih v stripu *Pot v vesolje*. Med njegovimi pomembnejšimi deli se je uveljavil tudi strip *Pojoči Grad* (Sitar 2017: 185).

Med slovenske ustvarjalce stripa sodijo seveda še mnogi drugi avtorji. Naštel in podrobneje opisal sem le nekatere pomembnejše predstavnike posameznih generacij.

3 Praktični (empirični) del

V empiričnem delu naloge predstavljam s pomočjo intervjuja pridobljene podatke o Denisu Polancu. Njegovo življenje in ustvarjanje sem predstavil v obliki opisa.

Ob intervjuju empirični del predstavlja tudi anketa, ki sem jo izvedel med svojimi vrstniki. Zanimalo me je, kakšna je branost stripa, kaj osnovnošolce in srednješolce pri stripu bolj pritegne (ilustracija ali besedilo), če prepoznajo kakšnega slovenskega avtorja stripa, če se jim zdijo Polančeva dela zanimiva in če na podlagi ilustracij prepoznajo avtorja.

3.1 Denis Polanc

Denis Polanc sebe vidi kot ilustratorja, svobodnega umetnika, ki je v postopku pridobivanja uradnega statusa. Na njegovi uradni Facebook strani, Denis Polanc Artstudio, najdemo zapis Marijana Pušavca, ki je nastal ob priložnosti, ko je imel Polanc razstavo. Med drugim v tem zapisu preberemo:

»V stripovski svet je stopil tudi Denis Polanc, čigar ilustracije in stripovske table so postavljene na razstavi. Njegove like, kakor da ste jih nekje že videli, čeprav ne pripadajo nobenemu točnemu času ali kraju ali civilizaciji. So njegova izmišljija, ki se napaja iz sveta fantasyja, ki je poljuben svet; kljub temu da v njem vlada sistem pozitivnih vrednot, je v izhodišču pravljičen. Zakaj potem tako posnema naš, realni svet? In bralec/gledalec v njem hoče uzreti prav tega, ki ga pre-pozna. Polanc v svojih natančnih risbah in ilustracijah predvsem pripoveduje zgodbo, ko gre za stripovske table. Izvrsten občutek za kompozicijo strani oziroma table, natančna izrazna in mehka klasična risba, ki še išče pravi avtorjev podpis, ter liki, ki ne morejo tajiti svoje dobrohotnosti, mimogrede, v tem spominjajo na dobrohotnost Mustrovih Trdonje, Lakotnika in Zvitorepca, so atributi Denisa Polanca v stripovskem svetu. Komaj čakam njegov prvi album.«[2]

Polančevo umetniško ustvarjanje je zelo zanimivo in pestro. V zadnjih letih pa se avtor več ukvarja tudi s stripom.

[2] https://www.facebook.com/denis.polanc.art/

Naslednje poglavje je rezultat intervjuja z Denisom Polancem. Intervju je potekal na njegovem domu 25. septembra 2020. To ni bil običajen intervju, kjer bi sedela vsak na svojem koncu mize in kjer bi Denis le odgovarjal na moja zastavljena vprašanja. To je bil pogovor, ko sem imel priložnost tudi v živo videti njegova dela in spoznati način njegovega ustvarjanja. Opis povzema ustvarjalčevo življenje, njegovo delo ter dosedanje dosežke.

3.1.1 Življenje in delo

Denis Polanc se je rodil 11. 8. 1980 v Celju materi Dragici Polanc in očetu Črtu Polancu. Otroška leta je preživel v Celju, kjer je tudi obiskoval takratno Osnovno šolo Slavka Šlandra. Po osnovni šoli je šolanje nadaljeval na Srednji gradbeni šoli v Celju.

Kar pomni, je rad risal. Že kot osnovnošolec je delal skice in portrete, v srednji šoli pa se je preizkusil tudi v kiparjenju. Začel je z lesom in preprostimi nožki za linolej, kasneje pa mu je oče kupil profesionalne nože za obdelavo lesa, s katerimi je delo bilo veliko lažje. Trikrat se je udeležil tudi slikarske šole Rudija Španzla.

Slika 6: Kipci – Dwarf: Warrior, King, Miner, Guard

Slika 7: Kipci

Po srednji šoli je dve leti obiskoval Višjo gradbeno šolo. Šolanje je opustil, saj je začel delati v restavratorstvu. Delal je pri Aleksandru Šilesu iz Zagrada. Večinoma je delal po cerkvah, kjer je restavriral kipce, štukature in freske. Restavriral je kipce v Kalvariji, štukature v graščini Novo Celje in izdelal nove baročne okvirje v kapeli Novo Celje.

Slika 8: Poslikava stropa v cerkvi Kristan Vrh

Hkrati je ves čas tudi ustvarjal. Pogosto je upodabljal portrete. Med mnogimi deli je narisal tudi naslednji avtoportret, ki je dokončno podobo dobil z lastnoročno narejenim lesenim okvirjem.

Slika 9: Avtoportret

Nekje do svojega 30. leta se je veliko ukvarjal z obdelavo lesa, vendar pa je že takrat ves čas hkrati tudi risal.

Slika 10: Ročno izdelana skrinja

Po 30. letu je kiparjenje opustil in se odločil, da se bo učil risanja, zato se je bolj poglobljeno usmeril v to področje.

Slika 11: Napoleon Bonaparte

Slika 12: Fantazijsko Celje

Približno 3 leta je vsak dan risal in delal študije na temo risanja, dokler se nekega dne ni počutil dovolj pripravljenega za oblikovanje stripa. To je bila njegova želja že v otroštvu, saj je tudi sam bral stripe Mikija Mustra.

Slika 13: Fantazijsko Celje

Slika 14: Pokrajina

Po njegovem mnenju je strip, čeprav deluje preprosto, vse prej kot to. Pri stripu so pomembni koncepti, pomembna je zgodba. Ilustrator mora obvladati risanje narave kot tudi portretov. Strip, ki ga trenutno ustvarja, se imenuje *Junaki pozabljenih kraljestev*. S tem naslovom izhaja iz besedila *Forgotten Realms*, s čimer želi že v naslovu bralcu povedati, da njegov strip spada v žanr fantazije, mitologije.

Slika 15: Junaki pozabljenih kraljestev

Slika 16: Denis Polanc in Junaki pozabljenih kraljestev

V svet stripovske umetnosti so ga popeljali torej stripi Mikija Mustra ter stripi o Asterixu in Obelixu. Ti stripi so po njegovem mnenju zelo kvalitetni. Iz njih se je učil ter črpal znanja risarskih tehnik. Oblikovanje stripa zahteva precej spretnosti, danes tudi računalniškega znanja. Ilustrator je tako pri izdelavi stripa tudi oblikovalec. Pri ustvarjanju stripa Denis Polanc uporablja tudi računalnik, vendar še vedno 90 % njegovega ustvarjalnega procesa predstavlja prostoročna risba. Na koncu, ko so narejene ilustracije in je pripravljeno besedilo, avtor z računalniškim programom le poveže slike in besedilo.

Denis Polanc aktivno sodeluje tudi s striparno Oblaček. Striparna se nahaja v Celeia Parku in se ukvarja s prodajo stripov in prirejanjem sejmov o stripih po Sloveniji. Te sejme obiščejo ljubitelji stripov, na njih pa pogosto sodeluje tudi Denis Polanc, saj lahko tam posreduje in pokaže svoje znanje stripovske umetnosti ter ima tudi možnost promoviranja svojih izdelkov. V sodelovanju s striparno Oblaček pa Polanc piše tudi strip z naslovom *Peter Klepec*.

Slika 17: Peter Klepec

Slika 18: Peter Klepec

V okviru likovne šole ArtCore izvaja tudi likovne tečaje, na katerih udeleženci tečajev izpopolnjujejo svoje slikarsko in risarsko znanje. Na teh tečajih ni klasičnega podajanja navodil, ampak iskanje skupnih točk različnih ilustracij. Denis in ostali, ki sodelujejo pri tej likovni šoli, so dali poudarek na razumevanje oblik in večslojnemu razmišljanju, da si lahko učenci lažje predstavljajo oblike.

Slika 19: ArtCore Likovna šola

Slika 20: ArtCore Likovna šola

V okviru ArtCore likovne šole je do sedaj izvedel naslednje tečaje:

- Kako pristopiti ilustraciji in animaciji?
- LineArt & Shapes
- Stalne ponavljajoče zakonitosti v likovnosti
- Harmonija kontrasta »TEMNO – SVETLO«
- Kaj so zanimive (uravnotežene) kompozicije?
- Analiziranje risbe »Naj« mojstrov ilustracije
- Spoznavanje pravih osnov likovnosti
- Spoznavanje barvnih lestvic in kontrastov
- Spoznavanje postopka ilustrativnega risanja
- From realistic to Cartoons … From Cartoons to realistic

Slika 21: ArtCore Likovna šola

Slika 22: Demonstracija ilustrativnega risanja

Sodeloval je tudi na festivalu stripa Tinta v Ljubljani, na konvenciji Manga, konvenciji NMN (Na meji nevidnega) in na dogodku Anime Convention.

Slika 23: Festival stripa Ljubljana Tinta

Slika 24: Anime Convention

Slika 25: Na meji nevidnega

Slika 26: Na meji nevidnega

Denis Polanc nima dokončanega formalnega izobraževanja na likovni akademiji ali fakulteti za oblikovanje, vendar v svoje delo vlaga veliko energije in natančnega študija v želji, da bi bile njegove ilustracije čim bolj popolne oz. da bo kot avtor s svojim delom zadovoljen. Njegov študij se v neformalni obliki nadaljuje, ustvarja in riše po svojem občutku in po svojih željah, ki so najpogosteje povezane s fantazijskimi podobami. Je samouk, ki z ustvarjanjem išče nove načine likovnega izražanja.

V nadaljevanju bom naštel še nekaj Polančevih del, ki jih ocenjuje za svoje pomembne projekte.

Leta 2007 je izšla knjiga z naslovom *Vilindar*, avtorja Andreja Ivanuše, s Polančevimi ilustracijami. Vilindar je pripovedka v verzih in fantazijska pesnitev iz davnih dni. Knjiga je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu najdemo kratek uvod v slovensko mitologijo, v drugem delu je pesnitev.

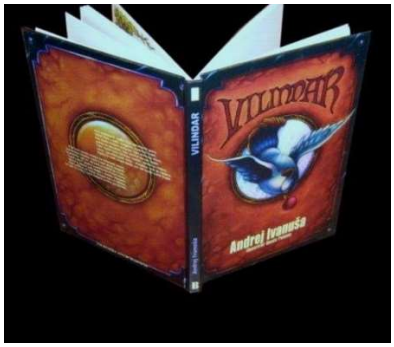

Slika 27: Vilindar

Leta 2018 je izšla knjiga Vesne Juvan z naslovom *Razumeti žensko: misija nemogoče?* Tudi ilustracije za to knjigo je naredil Denis Polanc.

Slika 28: Razumeti žensko: misija nemogoče?

Polančevo delo je opazila tudi glasbena skupina Orleki. Leta 2019 je izšel videospot za skladbo *Bouncer Štefi*. Videospot za to pesem je v celoti sestavljen iz ilustracij Denisa Polanca.

Slika 29: Orleki

Slika 30: Orleki

V sodelovanju z Vladimiro Skale je Polanc z ilustracijami dopolnil tudi otroško knjigo Škrat Smetnjaček.

Slika 31: Škrat Smetnjaček

Slika 32: Škrat Smetnjaček v nastajanju

V letu 2020 so po njegovih ilustracijah nastale otroške igrače – ninice, ki jih izdeluje znana slovenska modna oblikovalka Urška Drofenik.

Slika 33: Zverinica & Zvezdica *Slika 34: Zverinica & Zvezdica* *Slika 35: Zverinica & Zvezdica*

4. 9. 2019 je prejel priznanje Ambasadorji znanja za ustvarjanje fantasy arta in stripa.

Slika 36: Utrinek s podelitve

Kot sem že omenil, Denis ustvarja tudi strip z naslovom *Junaki pozabljenih kraljestev*. Stripa v knjižni obliki še ni mogoče videti, lahko pa njegovemu ustvarjanju sledimo na spletni strani Denisa Polanca: https://denispolanc.art/heroes-of-the-forgotten-realms/, utrinke iz stripa pa lahko zasledimo na njegovih Facebook straneh: ArtCore Likovna šola in Denis Polanc Artstudio, kjer objavlja tudi poučne posnetke svojega ustvarjanja.

Njegova dela boste našli tudi na https://www.artstation.com/, platformi za umetnike, ki avtorjem omogoča večjo prepoznavnost v svetu. Na tej spletni strani so na enem mestu predstavljena dela različnih umetnikov v obliki potrfolia (mape z zbranimi deli in dosežki). Platforma spodbuja umetnike, da se povezujejo, da spoznavajo delo drugih umetnikov in da se drug od drugega tudi učijo.

3.1.2. Nastajanje stripa

Avtor si najprej zamisli zgodbo in jo na grobo obdela. Nato se posveti izdelavi karakterjev. Ilustracije začne Polanc risati na list papirja, nato pa te risbe prenese v obdelovalne programe na računalniku. Lahko rečemo, da je vsaka ilustracija, ki jo nariše na papirju, že končni izdelek, ki bo viden v stripu, le da bo do zaključne faze morda še malo premaknjen ali pa nagnjen za nekaj stopinj. To je zanimivo vedeti, saj se risanje stripov v takšnem stilu mnogokrat razvija tudi na Story Boardu. V okvirjih avtor sprva dopolni vnaprej zamišljene zgodbe, ki jih sproti izdeluje z detajli zgodbe. Kako pa izgleda sam nastanek posameznega okvirčka ilustracije? Začne z neko idejo, ki jo ustvari na listu papirja. To je samo preprosta risba, skica, ki nakazuje ključne lastnosti, ki bodo vidne pri končni ilustraciji. Želene detajle nato dodela s svinčnikom in končni izdelek prevleče s črnim nalivnikom. Končno ilustracijo slika in prenese v program Photoshop ter doda besedilo v govorne oblačke.

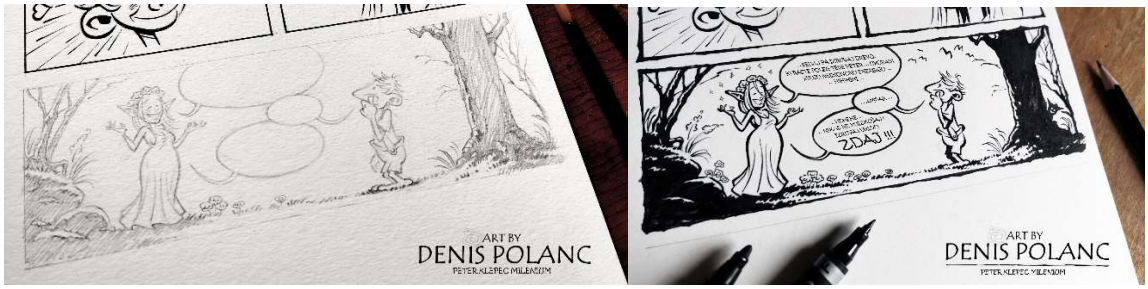

Slika 37: Primer začetne skice (levo) in končnega izdelka (desno) stripovskega okvirčka

3.2 Analiza rezultatov ankete o priljubljenosti stripa med mladimi

V tem poglavju bom predstavil dobljene rezultate anket. Odločil sem se, da bom zaradi lažje preglednosti podatke razdelil na srednješolske in osnovnošolske odgovore, kar je pripeljalo do kar nekaj zanimivih in nepričakovanih ugotovitev. Pri anketi so sodelovali učenci zadnje triade osnovne šole in dijaki srednje strokovne šole.

Za boljšo berljivost podatkov sem pri vsaki analizi odgovorov, prikazal oba grafa. Graf, ki prikazuje odgovore osnovnošolcev, sem postavil na levo, graf, ki prikazuje odgovore srednješolcev, pa sem postavil na desno stran.

1. **vprašanje: Podatki o spolu**

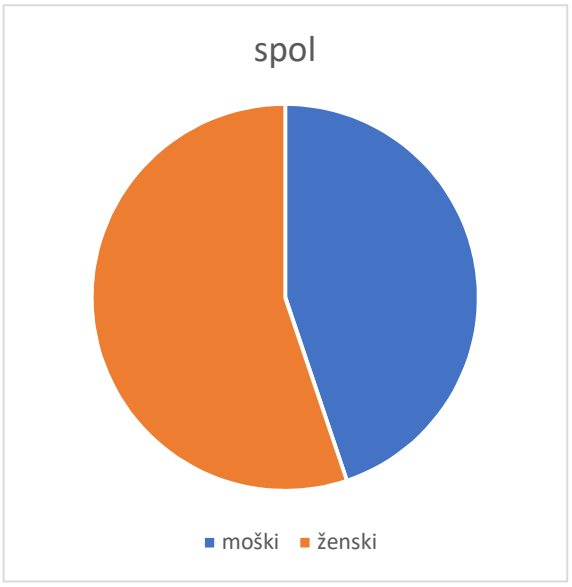

Graf 1: Osnovnošolci po spolu

Vir: anketa

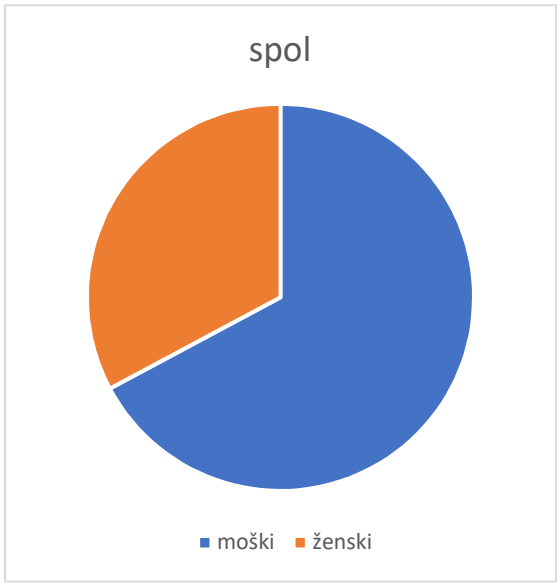

Graf 2: Srednješolci po spolu

Vir: anketa

V anketi je sodelovalo 87 osnovnošolcev, od tega 45 % fantov in 55 % deklet. Sodelovalo je tudi 128 srednješolcev, od tega 67 % fantov in 33 % deklet.

2. vprašanje: Podatki o razredu in letniku

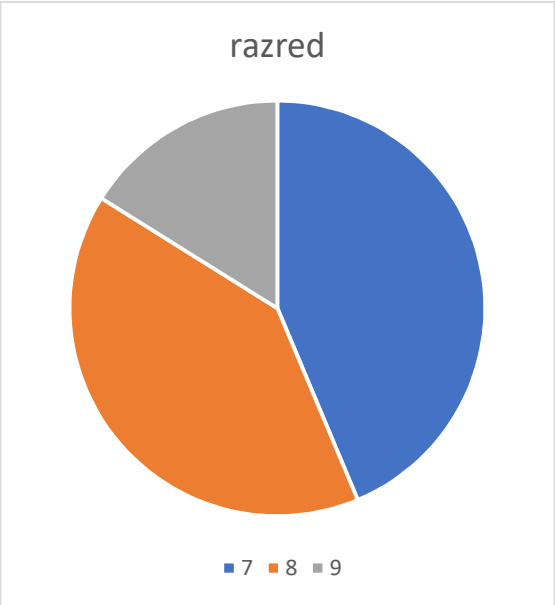

Graf 3: Osnovnošolci po razredih (7., 8. in 9. razred)
Vir: Anketa

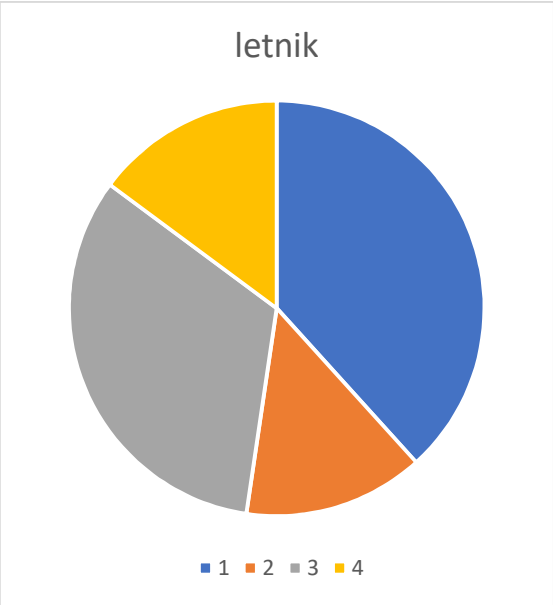

Graf 4: Srednješolci po letnikih (1., 2., 3. in 4. letnik)
Vir: Anketa

Če anketirane osnovnošolce in srednješolce razdelimo po razredih in letnikih, ki jih obiskujejo, ugotovimo, da sem v osnovni šoli zajel 44 % sedmošolcev, 40 % osmošolcev in 16 % devetošolcev, v srednji šoli pa 38 % dijakov prvega, 14 % drugega, 33 % tretjega, ter 15 % dijakov četrtega letnika.

3. vprašanje: Priljubljenost branja stripov

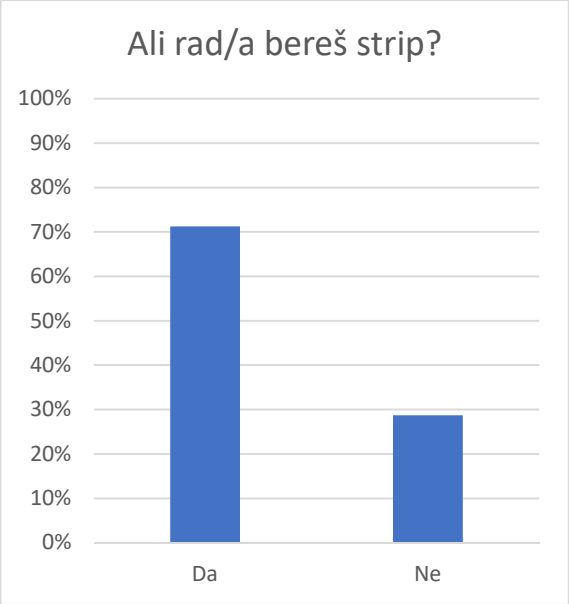

Graf 5: Priljubljenost stripa med osnovnošolci

Vir: anketa

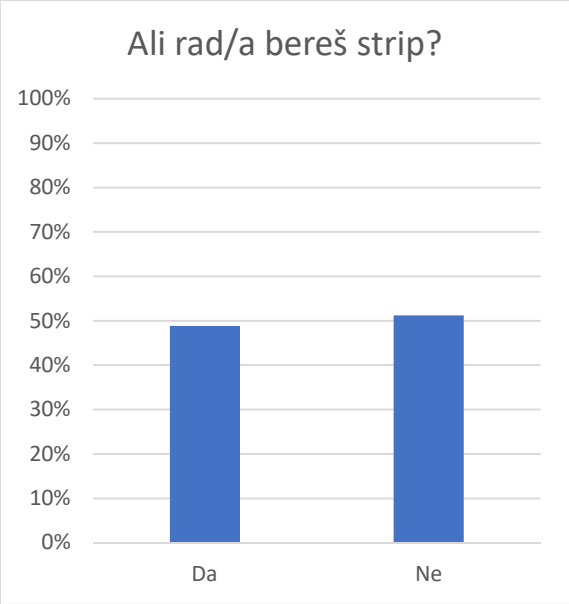

Graf 6: Priljubljenost stripa med srednješolci

Vir: anketa

Pri vprašanju, ali radi berejo stripe, sem dobil odgovor na kar dve hipotezi. Prva hipoteza pravi, da osnovnošolci tretje triade radi berejo stripe. Ta hipoteza je bila potrjena, saj odgovori pravijo, da strip rado bere kar 71 % učencev, medtem ko ga 29 % učencev ne. Odgovori potrjujejo tudi hipotezo, ki primerja priljubljenost stripa na osnovni in srednji šoli. Hipoteza se glasi, da strip med srednješolci ni toliko priljubljen kot med osnovnošolci. Res je delež dijakov, ki so na to vprašanje odgovorili negativno (51 %) za malenkost večji od tistih, ki so dejali, da radi berejo strip (49 %). Presenetilo pa me je, saj so odstotki v srednji šoli med dijaki, ki radi berejo stripe, in tistimi, ki ga ne, med seboj bližje, kot sem pričakoval.

4. vprašanje: Kaj sovrstnike pri stripu pritegne k branju?

Graf 7: Kaj osnovnošolce pri stripu najbolj pritegne?
Vir: anketa

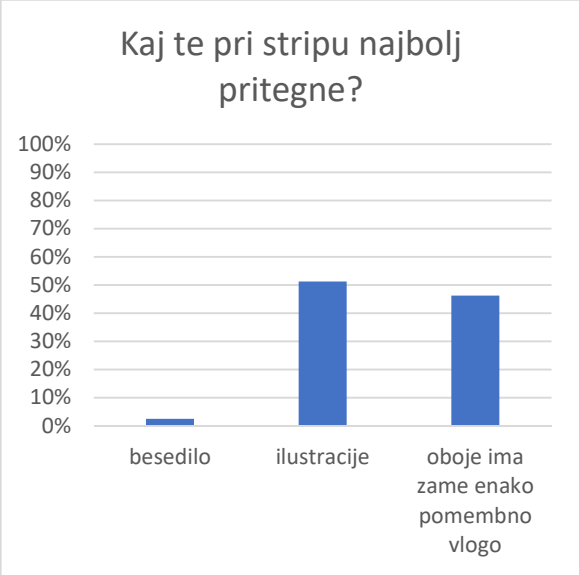

Graf 8: Kaj srednješolce pri stripu najbolj pritegne?
Vir: anketa

Na obeh šolah sem tudi povprašal, kaj jih pri stripu najbolj pritegne. Na osnovni šoli se le za besedilo zanima 5 %, na srednji šoli pa 3 % učencev. Zanimanje za slike in besedilo v osnovni šoli izkaže 52 %, v srednji šoli pa 46 %. Naposled preidemo na zanimanje o le ilustracijah, ki je na osnovni stopnji 43 % in na srednji 51 %. Tako ugotovimo, da je zanimanje nad besedilom samim daleč za zanimanjem nad ilustracijami in kombinacijo ilustracij ter besedilom, kar predstavlja celoto stripa. S tem spoznanjem potrjujem tretjo hipotezo, ki pravi, da moje sovrstnike bolj pritegnejo ilustracije kakor besedilo. Prav tako pa je vredno omembe tudi nepredvideno spoznanje, da se za same slike bolj zanimajo srednješolci kakor osnovnošolci, ki imajo večje zanimanje nad stripovo celoto kakor samimi ilustracijami.

5. vprašanje: Prepoznavnost slovenskih striparjev

Graf 9: Prepoznavnost slovenskih striparjev v osnovni šoli

Vir: anketa

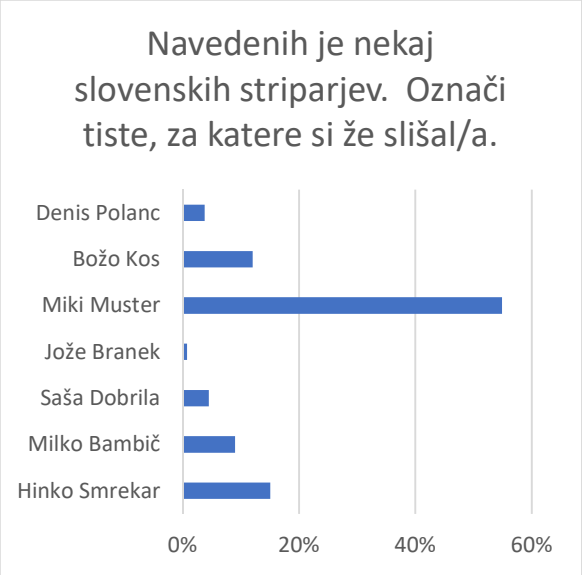

Graf 10: Prepoznavnost slovenskih striparjev v srednji šoli

Vir: anketa

Z odgovori na 5. vprašanje se potrdita četrta in peta hipoteza. Vsi anketirani so prepoznali vsaj enega slovenskega striparja. Moja pričakovanja so bila, da Denis med mojimi sovrstniki ni dobro poznan. V prid hipotezi je na osnovni šoli njegovo ime dobilo 8 % odzivov, na srednji šoli pa le 4 %. Hipotezo, da med sovrstniki Denis Polanc ni poznan, s temi ugotovitvami potrjujem.

6.vprašanje: Ali se mojim sovrstnikom zdijo Denisove ilustracije zanimive?

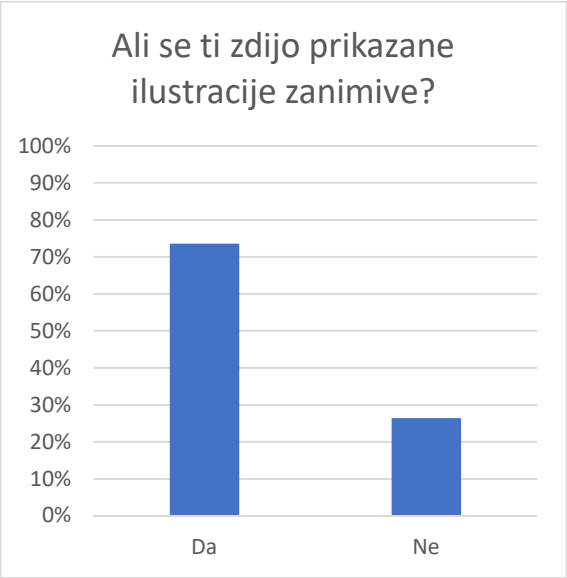

Graf 11: Mnenje osnovnošolcev o prikazanih ilustracijah

Vir: anketa

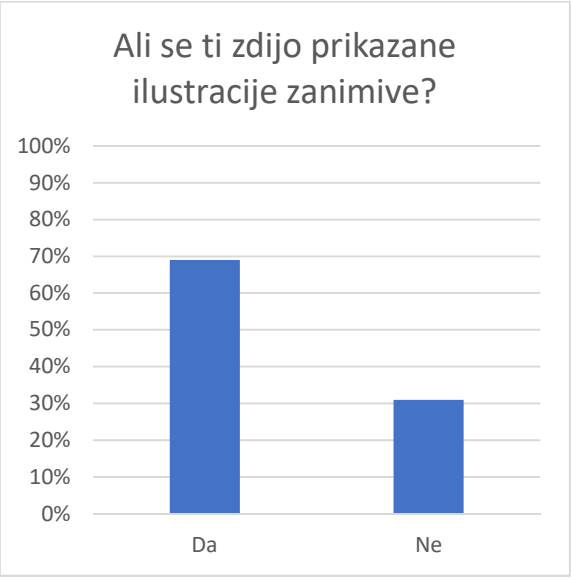

Graf 12: Mnenje srednješolcev o prikazanih ilustracijah

Vir: anketa

V anketi so anketiranci odgovorili tudi na vprašanje, ali se jim zdijo Polančeve ilustracije zanimive. V anketo sem priložil tri njegove ilustracije in dobil sledeče odgovore: na osnovni šoli se Denisova dela zdijo zanimiva 74 % anketiranim. 26 % osnovnošolcem priložene ilustracije Denisa Polanca niso bile zanimive. Na srednji šoli pridemo do podobnih odgovorov, kjer namreč 69 % srednješolcev meni, da so ilustracije zanimive, 31 % anketirancem pa ilustracije niso bile zanimive. Ker pozitivno mnenje o Polančevih ilustracijah prevlada, to potrjuje mojo šesto hipotezo, ki pravi, da se ilustracije Denisa Polanca najstnikom zdijo zanimive.

7. vprašanje: Ali prepoznajo avtorja ilustracij?

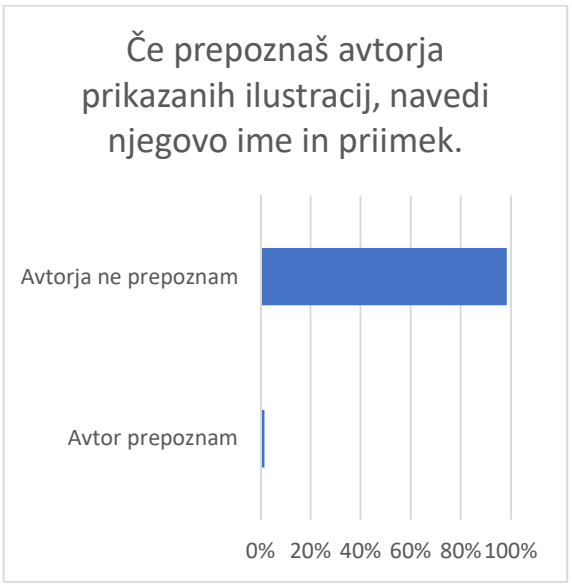

Graf 13: Ali osnovnošolci prepoznajo avtorja predstavljenih ilustracij?

VIr: anketa

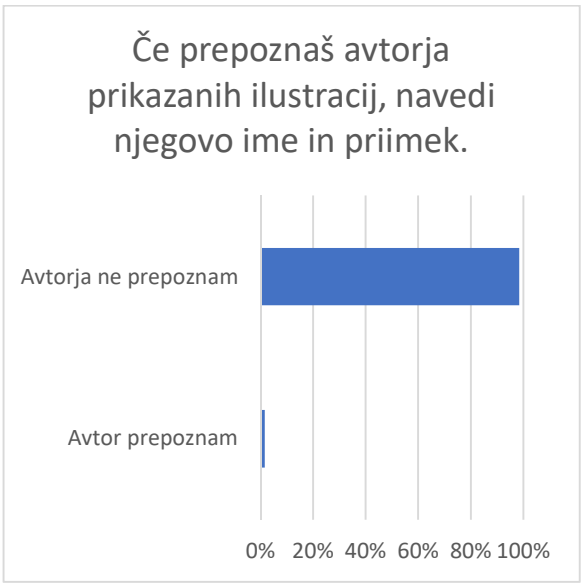

Graf 14: Ali srednješolci prepoznajo avtorja predstavljenih ilustracij?

Vir: anketa

Poleg vprašanja o všečnosti prikazanih ilustracij sem zastavil tudi vprašanje, če prepoznajo avtorja konkretnih del. Pod možnostmi sta bila odgovora ne in da, pri čemer so ob odgovoru z da morali napisati njegovo ime in priimek. Ob prvem pregledu odgovorov sem zasledil, da med osnovnošolci in srednješolci skupaj avtorja prepoznajo le 4 anketirani. Nato sem preveril odgovore in ugotovil, da sta na srednji šoli odgovor »da« označila le dva, ki pa sta očitno iskala pozornost in kot odgovor po vsej verjetnosti namenoma navedla naključni imeni (France Prešeren in Biza Don od Krusevca). V moje veselje je osnovna šola anketo vzela resneje in z več spoštovanja, saj sem dobil dva spodobna odgovora. En anketiranec je menil, da so slike Mustrove, eden pa je imel prav, saj je napisal, da so ilustracije delo Denisa Polanca. Med 215 anketiranimi je tako torej le ena oseba prepoznala, da so ilustracije Polančeve.

3.3 Interpretacija in obrazložitev ugotovitev

Na podlagi rezultatov ankete in njihovih ugotovitev lahko zapišem končne sklepe. Na splošno se vidi, da so bile moje hipoteze potrjene.

Prva hipoteza, ki pravi, da osnovnošolci tretje triade radi berejo strip, je bila potrjena. To ugotovitev dokazuje prikaz odgovorov v 5. grafu.

Druga hipoteza sklepa, da strip med srednješolci ni toliko priljubljen kot med osnovnošolci. Iz 5. in 6. grafa je razvidno, da velika večina učencev na osnovni stopnji rada bere strip, medtem ko ga dobra polovica srednješolcev ne.

Moja tretja hipoteza je bila, da mlade pri stripu bolj pritegnejo ilustracije kot besedilo. Na podlagi odgovorov sem ugotovil, da je zanimanje nad besedilom samim daleč za zanimanjem nad ilustracijami in kombinacijo ilustracije ter besedila. S tem spoznanjem potrjujem tudi svojo tretjo hipotezo.

Kot četrto hipotezo sem si zastavil predvidevanje, da bodo anketiranci prepoznali vsaj enega izmed striparjev, ki sem jih vključil v nalogo. To hipotezo lahko potrdim, saj sta črti na devetem in desetem grafu, ki prikazujeta, koliko jih prepozna Mikija Mustra, skočili daleč od ostalih odgovorov in dosegli skoraj takšno število, kolikor je bilo zajetih anketirancev.

Pri petem in sedmem vprašanju sem dobil tudi odgovore o prepoznavnosti Denisa Polanca, o čemer govori moja peta hipoteza. Ta predvideva, da Denis Polanc med najstniki ni znan. Redki so sicer pri petem vprašanju med naštetimi možnimi imeni obkljukali tudi njegovo, a kasneje Polanca niso prepoznali kot avtorja ilustracij, ki sem jih vključil v anketi. Iz tega ugotovimo, da je bila tudi ta hipoteza potrjena, saj rezultati niso prikazali Denisove prepoznavnosti.

Moja šesta hipoteza predvideva, da so Denisove ilustracije mojim sovrstnikom zanimive. Odgovor na to vprašanje nam podata 11. in 12. grafikon, iz katerih je razvidno, da tako na osnovni kot na srednji šoli večina anketirancev odgovori z odgovorom »da«. Tako lahko potrdim tudi svojo zadnjo hipotezo.

4 Zaključek

Strip je zvrst likovne umetnosti, v kateri ima poleg besed pomembno vlogo tudi ilustracija. Prav zaradi tega običajno mlajši otroci in mladostniki radi berejo stripe.

V raziskovalni nalogi me je zanimalo, kakšen odnos imajo mladi do stripa, saj je strip v literaturi pogosto predstavljen kot zapostavljen medij. S pomočjo ankete sem pridobil podatke, ki so potrdili v začetku zastavljene hipoteze. Ugotovil sem, da mladi v osnovni šoli večinoma radi berejo stripe. Zanimanje za strip je med srednješolci že manjše. Kot možno nadaljevanje raziskovanja se ponuja razmišljanje, zakaj srednješolcem upade zanimanje za strip?

Veseli me, da sem v procesu raziskovanja imel možnost osebno spoznati celjskega ustvarjalca Denisa Polanca. Moja raziskovalna naloga je le začetek zapisa o življenju in delu celjskega umetnika.

S to raziskovalno nalogo sem povzel osnove stripa in se v njih poglobil. Naloga je tudi na kratko predstavila nekaj pomembnejših slovenskih striparjev. Med predstavljenimi je bil del naloge posvečen tudi Denisu Polancu, vsestranskemu umetniku in izdelovalcu stripa. Po pogovoru z njim sem neposredno pridobil informacije, s katerimi sem v tej nalogi napisal njegovo biografijo. Njegova ustvarjalna pot se bo še nadaljevala, tako kakor se bosta nadaljevala tudi razvoj stripa ter zanimanje zanj, kar dopušča še naslednja raziskovanja v prihodnjih letih.

5 Viri in literatura

5. 1 Literatura

- BEVK in ostali (2005). *Likovna vzgoja: Revija za vse stopnje vzgoje in izobraževanja*, številka 29-30, letnikVI. Ljubljana: Debora

- BLAŽIČ in ostali (2016). *Novi svet iz besed 6,* Berilo. Ljubljana: Rokus Klett

- GALE, C. (1984). *Zabavna periodika stripa*. Maribor: Založba Obzorja.

- HORJAK, C. (2019). *Najmanjša velika enciklopedija stripa.* Maribor: Založba Pivec.

- SITAR I. (2007). *Zgodovina slovenskega stripa 1927−2007.* Ljubljana: UMco d. d.

- SITAR I. (2017). *Zgodovina slovenskega stripa 1927−2017.* Ljubljana: UMco d. d.

- ŠTANDEKER in ostali. Center sodobnih umetnosti (2006). *Slovenski strip in animirani film, 1996−2006.* Celje: Center sodobnih umetnosti.

- TACOL, T. (1994). *Osnove likovnega jezika:* učbenik z učnimi listi za 6. razred. Ljubljana: Debora.

- TACOL in ostali (2003). *Likovno izražanje in likovno snovanje za 7. razred devetletne osnovne šole*: Učbenik za likovno vzgojo in likovno snovanje za 7. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Debora.

5. 2 Elektronski viri

- GOLČER, L. (2016). *Strip in stripovski junaki v slovenskem prostoru,* Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana. Dostopno na spletnem naslovu: http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/golcer-lucija.PDF (10. 12. 2020)

- VILINDAR, Andrej Ivanuša, Denis Polanc [Online] Dostopno na spletnem naslovu: http://www.andros.si/vilindar/zaloznik.html (6. 1. 2021)

- https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3601037/strip?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*strip

- https://www.artstation.com/

- https://www.facebook.com/denis.polanc.art/

- https://denispolanc.art/heroes-of-the-forgotten-realms/

5.3 Viri slikovnega gradiva

- **Slika 1:** SITAR I., *Zgodovina slovenskega stripa 1929 –2017*, Ljubljana 2017, str. 7
- **Slika 2:** SITAR I., *Zgodovina slovenskega stripa 1929–2017*, Ljubljana 2017, str. 23
- **Slika 3:** SITAR I., *Zgodovina slovenskega stripa 1929–2017*, Ljubljana 2017, str. 33
- **Slika 4:** SITAR I., *Zgodovina slovenskega stripa 1929–2017*, Ljubljana 2017, str. 50
- **Slika 5:** SITAR I., *Zgodovina slovenskega stripa 1929–2017*, Ljubljana 2017, str. 50
- **Slika 6:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 7:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 8:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 9:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 10:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 11:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 12:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 13:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 14:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 15:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 16:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 17:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 18:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 19:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 20:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 21:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 22:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 23:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 24:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 25:** Osebni arhiv Denisa Polanca

- **Slika 26:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 27:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 27:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 28:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 29:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 30:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 31:** *https://www.muzej-nz-ce.si/izdelki/otroska-knjiga-skrat-smetnjacek/*
- **Slika 32:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 33:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 34:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 35:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 36:** Osebni arhiv Denisa Polanca
- **Slika 37:** Osebni arhiv Denisa Polanca

6 Priloga

ANKETA

Pozdravljeni, sem učenec 9. razreda in pripravljam raziskovalno nalogo o stripu. Prosim, da izpolnite kratek anketni vprašalnik. Anketa je anonimna. Za sodelovanje se vam vnaprej lepo zahvaljujem.

VPRAŠANJE	ODGOVOR
1. Spol	• Moški • ženski
2. Razred Letnik	• 7. razred • 8. razred • 9. razred • 1. letnik • 2. letnik • 3. letnik • 4. letnik
3. Ali rad/a bereš strip?	• Da. • Ne.
4. Kaj te pri stripu najbolj pritegne?	• Besedilo. • Ilustracije. • Oboje ima zame enako pomembno vlogo.
5. Navedenih je nekaj slovenskih striparjev. Označi tiste, za katere si že slišal/a.	• Hinko Smrekar • Milko Bambič • Saša Dobrila • Jože Branek • Miki Muster • Božo kos • Denis Polanc

6. Ali se ti zdijo prikazane ilustracije zanimive? 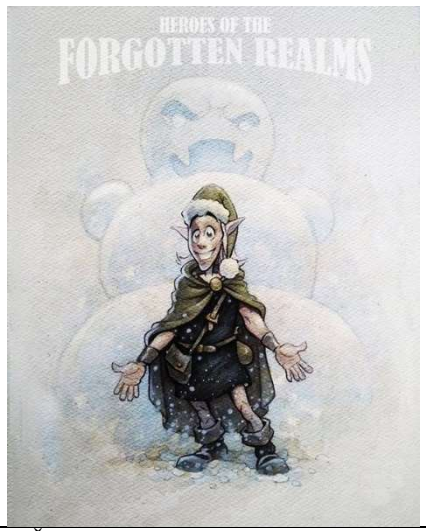 	• Da. • Ne.
7. Če prepoznaš avtorja prikazanih ilustracij, navedi njegovo ime in priimek.	• Avtor ilustracij je:_____ • Avtorja ne poznam.

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.